

Het broedseizoen van de Putter is voorbij. Wat is er tot nu toe aan waarnemingen bij elkaar gebracht? U begrijpt natuurlijk dat de titel van dit stukje niet voor niets luidt: Overall Putters.

A.J. van Klaveren

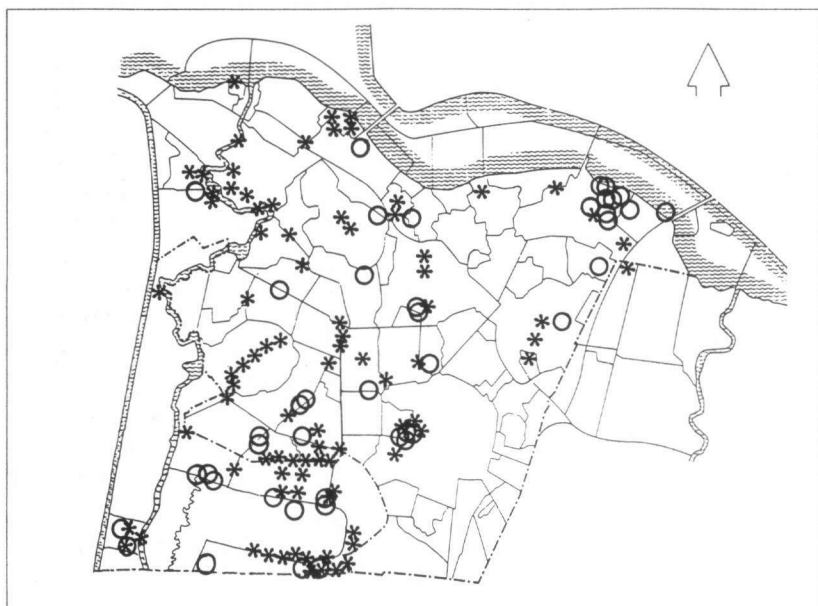
Overall Putters gemeld vanuit Gooi en omstreken

Uit alle uithoeken van het werkgebied worden Putters gemeld. We kunnen het werkgebied (landschappelijk/geomorfologisch) door een grove scheiding splitsen in vier delen: Vechtstreek met aanliggend polderland, hogere zandgronden met bossen en heidevelden, het hele randmerengebied met aangrenzende polders en bossen en de Eempolders tot aan de Eem. Als we alle waarnemingen op dezelfde kaart plaatsen, zien we dat deze splitsing ook in de waarnemingslokaties tot uiting komt. Het overgrote deel van de

Putters werd gezien in de Vechtstreek. Hoge concentraties bevinden zich rond Loosdrecht, Kortenhoef, Egelshoek, Nederhorst den Berg en Weesp. In bepaalde dorpen of gebieden of langs bepaalde wegen komen zelfs meerdere paren voor. 'Witte vlekken' op de kaart zijn nog: Ankeveen, de Vecht tussen Breukelen en Weesp, het Naardermeer en de Kortenhoefse Dijk. Op de zandgrond is enige verstrooiing vanuit de Vechtstreek te zien ('s-Graveland). Het aantal waarnemingen blijft echter

zeer beperkt. Dit geldt zeker voor de heidevelden, waarschijnlijk (nog) geen aantrekkelijk biotoop voor de Putter. Het is opvallend dat juist in de kern van Laren wel waarnemingen worden gedaan. De kleinschalige opbouw van het dorp oefent mogelijk aantrekkingskracht uit op de soort. Langs de kust worden vooral bij Muiden, Muiderberg en Huizen Putters gezien. Het aantal waarnemingen is, met uitzondering van Huizen, gering. In de Eempolders worden nauwelijks Putters waargenomen. Uit het zomerseizoen zijn echter al wel enkele waarnemingen bekend (juli-september; die komen de volgende keer aan bod). Door de waarnemingen te scheiden in winter (januari t/m maart) en lente (april t/m juni) kan al een redelijk beeld verkregen worden van het aantal territoria en de verspreiding van de Putter. Opvallend is dat de meeste winterwaarnemingen ook gedaan zijn in de broedgebieden (figuur 1). Een belangrijke uitzondering vormt Huizen. In deze plaats zijn voornamelijk winterwaarnemingen gedaan. Broedt de Putter dan niet in de kleine boompjes in de nieuwbouwwijken? Figuur 1 is een momentopname; niet alle gegevens zijn nog bekend (witte gebieden). Uit de verkregen gegevens is echter

Figuur 1. Waarnemingen Putter in 1995
o winter (jan. t/m maart)
* lente (april t/m juni)

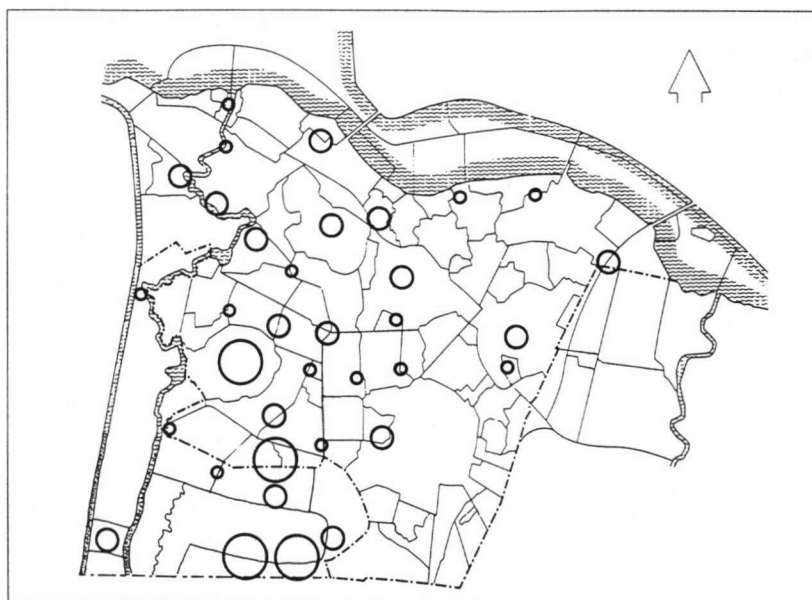
al wel een heel redelijke schatting te maken van het aantal overwinteraars (januari t/m maart: 400-600 ex.)

Prognose

Ook het aantal territoria (april t/m juni) is vrij eenvoudig te bepalen: 80 paar. Inclusief de reeds bekende gegevens uit de zomer (juli en augustus) komt het aantal op 95 territoria (Zie Figuur 2). **Let wel:** deze cijfers zijn voorlopig! Een aantal gegevens is nog niet bekend. Tevens moet nog een nauwkeurige afweging gemaakt worden tussen zekere en mogelijke territoria, aan de hand van

inventarisatienormen. Op basis van reeds bekende inventarisatiegegevens uit het recente verleden (Kortenhoeft, Ankeveen, Nederhorst den Berg, Breukelen) kan dan tevens een goede schatting gemaakt worden van het 'werkelijke' aantal territoria, gelet op het aantal witte plekken dat altijd zal blijven bestaan. Een zeer voorzichtige prognose gaat in de richting van 150 tot mogelijk 300 paar in het gehele werkgebied. Uit de meer dan 100 waarnemingen blijkt duidelijk wanneer de Putter zich van zijn beste kant laat zien. De meeste waarnemingen van de soort vallen in het winterseizoen. Tussen april en juni lijkt de soort op sommige lokaties verdwenen. Maar niets is minder waar. De vogel is natuurlijk veel voorzichtiger vanwege de aanwezigheid van een broedsel. Daarnaast zal ook de tijdelijke afwezigheid van waarnemers wegens vakanties een grote rol spelen. Voor een deel van het werkgebied kan deze 'schade' worden ingehaald. Daarover straks meer.

Hoe nu verder? Tussen september en december moeten we proberen de witte plekken op te vullen. Een ieder die van 1995

Figuur 2. Aantal territoria Putter in 1995 (gegroepeerd); lente (april t/m juni).

○ 1 territorium ○ 2 - 5 territoria ○ 6 - 10 territoria

nog waarnemingen heeft wordt verzocht deze zo spoedig mogelijk door te geven. Ook de waarneming van slechts één exemplaar kan al een territorium opleveren, hebben we gezien. Ik ben vooral erg benieuwd naar waarnemingen uit Naarden (Vesting?), Bussum (Spiegel?) Laren/Blaricum en Huizen (Nieuwbouw). Dit zijn de relatief nieuwe gebieden die wellicht bevolkt (gaan) worden vanuit de Vechtstreek.

Foerageren

Daarnaast hebben veel waarnemingen betrekking op foeragerende beesten. Helaas staat niet op alle kaartjes aangegeven wat de Putters aten. Om er achter te komen welk voedsel voor de vogel van belang is binnen ons werkgebied, is het plezierig als u deze gegevens als nog door kunt geven. U hoeft dan geen nieuwe waarnemingskaartjes in te vullen, maar alleen op een briefje door te geven, bijvoorbeeld: Putter foerageerde in kruiden/op brandnetels/luizen in bomen/tuinbloemen, tussen het

gras, pikte steentjes op e.d. Bij de afronding van dit project kan dan een overzicht gegeven worden van het voedsel dat in het werkgebied door de Putter wordt genuttigd.

De witte plekken, maar natuurlijk ook de bezette gebieden, kunnen nogmaals worden geïnventariseerd. En wel in november. Zodra het blad van de bomen is gaat u naar buiten en bezoekt u nogmaals het gebied waar u Putters heeft gezien. Door gericht op zoek te gaan naar nestjes in kale loofbomen kan een nog nauwkeuriger beeld ontstaan van het aantal territoria. Ik schetste u reeds de telling van Breukelen in 1994 (Korhaan nr. 1, 1995). En passant nam ik wel eens een Putter waar. Een gerichte telling in november bracht nota bene 34 nestjes aan het licht! Rekening houdend met een tweede broedsel (dus extra nest per paar) hebben hier op z'n minst 17 paar Putters gezeten. Wie weet hoeveel er nog tussen de mazen van het net door glijpen? Natuurlijk is het bijna onmogelijk de 'evergreens' te onderzoeken. Mocht u aanwijn-

gen hebben dat er een nest in bijvoorbeeld een conifeer zat, geeft u dat dan ook door? Alle nieuwe waarnemingen graag op waarnemingskaartjes. Tenslotte nog even dit. Het enthousiasme waarmee vele leden én niet-leden dit project oppakken is hartverwarmend. Hieruit blijkt toch maar weer hoezeer het gewaardeerd wordt iets samen op te kunnen pakken, samen te kunnen vogelen, al is het deels via

de Korhaan. Nu al is deze 'Vogel van het jaar' een succes! Maar we kunnen nog een flinke slag slaan, namelijk door nestjes te tellen (zie ook Korhaan nr. 1 en nr. 2, 1995) en dat kan tot en met 31 december 1995.

Literatuur:

Jonkers, D.A., R.A.Kole en J.Taapken 1987. Vogels tussen Vecht en Eem. Avifauna van het Gooi, Vechtstreek en Eempolders. Vogelwerkgroep het Gooi e.o., Hilversum.

Jonkers, D.A. 1995. Putters zijn veelzijdige voedselconsumenten. Korhaan 3 (29):74-75.

Klaveren, A.J. van 1995. De Putter in winter en lente. Korhaan 1 (29):13-14.

Klaveren, A.J. van 1995. De Putter in het broedseizoen. Korhaan 2 (29):45-46.

Moolenbeek, R.G. 1992. Explosieve toename van de Putter in het Vechtplassen-gebied. In: Kole, R.A., D.A.Jonkers, P.Schut, W.Duurland en R.Willemstein, 25 jaar vogels in het Gooi en Omstreken. Vogelwerkgroep Het Gooi e.o., Hilversum. Uitgavenummer 78.